

Memòria de les activitats de la Societat Catalana d'Estudis Numismàtics durant l'any 2008

Es detallen a continuació les activitats dutes a terme per la SCEN al llarg de l'any 2008. L'Assemblea General Ordinària anual fou convocada el dia 8 d'abril a la sala Prat de la Riba de l'IEC. La SCEN va tancar el curs 2007-2008 amb 167 membres inscrits, entre socis d'honor, numeraris i col·laboradors. A final d'any, el delegat de l'Institut a la nostra Societat, el Manuel Riu i Riu, va demanar d'ésser rellevat del seu càrrec per qüestions de salut. La SCEN li va trametre una carta d'agraïment pel seu constant suport a les nostres activitats. Al seu torn, la Secció Històrico-Arqueològica de l'IEC va nomenar el dia 11 de desembre el doctor Gaspar Feliu i Montfort nou delegat a la SCEN a partir del 2009.

EDICIONS

Projectes i finançament

Al llarg de l'any 2008 van quedar enllestides les publicacions de Maria Eugènia Ripoll, *La seca o casa de la moneda de Barcelona*, i de Leandre Villaronga, *Obra numismàtica esparsa. I: Tresors*, primer lliurament d'un recull dels seus principals articles que es preveu que arribi als quatre volums. Per qüestions de calendari, hom va decidir ajornar la seva presentació pública fins al primer trimestre del 2009.

Al llarg del 2008 es va continuar la preparació de futures edicions de cara a poder-les publicar entre el 2009 i el 2010: una nova edició del *Corpus de moneda ibèrica* de Leandre Villaronga; *Les monedes de Vespasià de la Tarragonesa (69-*

70 dC), a cura d'Ian Carradice, de la Universitat de St. Andrews, i de Jaume Benages i Xavier Sanahuja, de la SCEN, així com el *Catàleg general de la moneda catalana*, de Miquel Crusafont.

Al marge dels ajuts regular i extraordinari de l'IEC, la SCEN va assolir un ajut per al finançament de les seves publicacions de l'empresa de Madrid Servicios Documentales Filatélicos y Numismáticos, arran d'una col·laboració que detallarem després.

Presentacions

El dia 8 d'abril de 2008 fou presentat el número 37 de l'anuari *Acta Numismàtica*, corresponent a l'any 2007. En aquesta ocasió, contenia 20 col·laboracions, repartides per tots els àmbits del seu ventall temàtic, i totalitzava 232 pàgines.

BANC DE DADES

Després de tres anys d'actuació com a programa de recerca, al llarg dels quals s'havien incorporat, essencialment, materials de l'arxiu de Leandre Villaronga, la SCEN va projectar un nou trienni de treball amb l'objectiu de preparar les fitxes necessàries per a la totalitat de les monedes que havien d'ésser descrites al *Catàleg General de la Moneda Catalana*. D'aquesta manera, el seu material de base serviria per a estudis posteriors i restaria a l'abast dels investigadors. Malauradament, la Secció Històrico-Arqueològica no va prioritzar la proposta i el programa ha quedat així interromput. Tot i així, el Consell Permanent de l'Institut, conscient de la importància del Banc de Dades, va demanar en primera instància a la Secció que financés el Banc de Dades amb els seus fons i, en no accedir la Secció tampoc a això, va donar una dotació especial com a activitat de la Societat, aproximadament per un import de la meitat del que rebíem com a programa de recerca. Certament, la tasca es farà igualment, encara que més mal pagada, però es fan evidents les dificultats d'haver de dependre de la Secció per als programes de recerca. És fàcil que aquesta prioritzi en preferència els seus propis programes més que no pas els de les societats. En qualsevol cas, la tasca segueix endavant de la manera precària que ja vàrem tenir abans del trienni anterior.

CONFERÈNCIES, DIFUSIÓ I ALTRES ACTIVITATS

La SCEN participà activament en la redacció del programa d'orientacions estratègiques amb el qual l'IEC vol dissenyar els grans trets de la seva actuació fu-

tura. La SCEN defensà especialment la tasca de recerca dins l'IEC, sense la qual les societats deixarien de tenir sentit.

A principi del 2008 es va crear, per iniciativa particular, un fòrum virtual en català dedicat a la numismàtica, especialment dirigit vers la identificació i l'estudi de les monedes catalanes. La seva adreça electrònica és <http://numiscat.foroactivo.com/>. Pocs mesos després, el nombre d'inscrits al fòrum ja depassava el centenar. El fòrum ha estat un altaveu més de les activitats de la SCEN, ha ajudat a donar a conèixer la nostra entitat a través de canals poc habituals i ha resolt moltes consultes sobre la moneda catalana. La voluntat de col·laboració dels administradors i membres del fòrum amb la SCEN ha quedat ben palesa en declarar-se disposats a ajudar en qualsevol millora d'articles monogràfics d'autor publicats a *Acta Numismàtica* i també en altres indrets, o bé donar a conèixer algunes monedes d'interès singular com a mèrit col·lectiu del fòrum. Aquest darrer sentit és el que ha permès l'inici de la publicació dels articles titulats «Aportació de monedes catalanes inèdites al Fòrum Numiscat», el primer dels quals aparegué a l'*Acta Numismàtica* 38.

Gràcies a l'amable gestió de la nostra associada Margarida Tintó i Sala sòcia fundadora, la SCEN va rebre de la senyora M. Teresa Cruspinera, que n'era la depositària, un fons de llibres publicats per l'historiador Antoni Planells Ferrer. Es tracta de les obres *La moneda antiga de Ibiza* (1980), de contingut plenament numismàtic, i *Ibiza y Formentera, ayer y hoy* (1984), que conté, també, nombroses referències numismàtiques. Atès l'interès del contingut, la Junta de Govern va acordar enviar un exemplar de cada títol a tots els socis i membres de la Societat, així com també a les entitats amb les quals intercanviem les publicacions de manera habitual. La tramesa fou efectiva durant la tardor del 2008. A més d'aquests exemplars, la SCEN en va distribuir a altres entitats que s'hi van mostrar interessades, com ara:

- 100 al Consell Insular d'Eivissa.
- 100 al Consell Insular de Mallorca.
- 100 a la Societat Numismàtica de Sueca.
- 70 a la Societat Numismàtica de Palma de Mallorca.
- 70 al Cercle Filatèlic i Numismàtic de Barcelona.
- 100 en petites quantitats a altres entitats.

Entre el 31 de març i el 4 d'abril, l'Institut d'Estudis Catalans va organitzar, sota la direcció de la doctora Ferrer Mallol, el congrés *El poder reial. Les Institucions. La Política Internacional*, dedicat a la figura del rei Jaume I. Fou encomanada una ponència al doctor Miquel Crusafont, que féu una aportació titulada «La política monetària en temps de Jaume I». També es va realitzar un ampli recull de treballs de l'especialitat sobre el tema a fi i efecte que puguin ésser incorporats a la bibliografia exhaustiva del regnat que vol publicar també l'IEC.

A final de març fou conclòs un acord amb l'empresa Servicios Documentales Filatélicos y Numismáticos de Madrid per a la realització, per part de M. Crusafont, dels textos i classificacions necessaris per a una promoció a Catalunya del diari *El País*, tot prenent com a base reproduccions molt acurades, però perfectament distingibles, de monedes històriques catalanes, des dels grecs fins a la Guerra Civil (1936-1939). També s'acordà la presència de la SCEN com a assessora del projecte i el president de l'Institut, doctor Salvador Giner, hi aportà un text introductor. Aquesta participació, en tant que assessora, de la SCEN repercutí positivament amb una aportació econòmica de l'empresa madrilenya per a les nostres publicacions. La intervenció de la SCEN i de l'IEC fou, d'altra banda, decisiva, perquè *El País* es decantés per fer tota la promoció en català. Diferents socis, entre els quals Jaume Benages, Joan Gelis, Joan Montañès i Leandre Villarronga, cediren material per a la part fotogràfica i, un cop més, mostrà també la seva utilitat el Banc de Dades de Monedes Catalanes.

L'Associació Numismàtica i Filatèlica Xúquer, presidida per Joan Antoni Sendra, membre de la nostra Societat, llançà a primers de juny el primer número de la seva nova revista *El Quinzet*. La col·laboració entre ambdues societats és constant; Antoni Sendra publica regularment a *Acta Numismàtica* i és ara membre de la nostra Junta Directiva. En aquest primer número de la nova revista, de la qual en fem una recensió a l'apartat corresponent, hi ha, també nombroses aportacions dels nostres socis.

La SCEN participà al volum monogràfic d'homenatge al professor Antonio Beltrán, que promogué la revista *Numisma* de la Sociedad Iberoamericana de Estudios Numismáticos, amb una aportació de Xavier Sanahuja, en col·laboració amb Antonio Roma, sobre les preteses monedes de Santa Orsa, i una de M. Crusafont sobre una moneda visigoda inèdita de Cestavi.

Al llarg de l'any es procedí també a l'actualització dels textos i al seguiment de proves de la nova edició del Directori de les Societats de l'IEC, on es pogué recollir la medalla feta obrar per la nostra Societat en ocasió del Centenari. La presentació oficial al Ple de l'Institut de la medalla en qüestió fou feta per M. Crusafont, president de la SCEN, el 25 de febrer, i el nou Directori es preveu que aparegui a principi del 2009.

En el seminari *Fonts per als segles moderns: Arxius i museus* del Màster d'Estudis Històrics del Departament d'Història Moderna de la Universitat de Barcelona, M. Crusafont, en tant que professor convidat, hi impartí el dia 24 de novembre un curs de dues hores de duració referent a les bases per a l'estudi de la història monetària.

Xavier Sanahuja, en nom de la SCEN, va participar a les XXX *Jornadas Numismáticas San Eloy*, organitzades per la Sociedad Numismática Avilesina, entre el 28 i el 30 de novembre. La sessió científica del dia 28 fou dedicada en homenatge a Xavier Calicó Rebull, recordant el vint-i-cinquè aniversari de la seva mort, i

va consistir en una conferència pronunciada per Sanahuja amb el títol «Novedades sobre la moneda castellana de los Austrias».

Al final del 2008 va aparèixer el volum *Arts de l'Objecte*, de la col·lecció *L'art gòtic a Catalunya*, editada per Enciclopèdia Catalana. El capítol dedicat a la moneda fou realitzat per Xavier Sanahuja, amb el suport gràfic i documental del Banc de Dades de Monedes Catalanes de la SCEN.

La revista bimestral *El món medieval*, de divulgació històrica en català, publicà el tercer número al final del 2008 i inicià una secció anomenada *Numismàtica* signada per Miquel Bresolí i Pijuan, col·laborador de la SCEN.

GUARDONS

La doctora Margarida Tintó, membre ben activa de la nostra Societat, va rebre el mes de desembre la Medalla de la Ciutat 2008, que concedeix l'Ajuntament de Granollers, «com a públic reconeixement a la seva feina i pel seu compromís amb la ciutat i amb la seva gent, que ha esdevingut un referent i un exemple a seguir», segons s'explica al targetó que s'edità en aquesta ocasió. L'Ajuntament edità també un llibre amb les biografies dels guardonats en aquesta ocasió, en el qual es relatava la vida i la labor de cadascun d'ells. L'acte de lliurament, molt concorregut, es féu al Teatre Auditori de Granollers, i en ell es recordà la trajectòria com a historiadora i com a ciutadana de la doctora Tintó, a la qual felicitem per aquest merescut guardó.

CONSULTES

A banda de les consultes internes de la Societat, promogudes per membres de la SCEN que sovint proposen exemplars numismàtics de prou interès per ser estudiats i publicats a l'*Acta Numismàtica*, durant l'any 2008 també s'han atès consultes externes. En fem una relació no exhaustiva:

El dia 3 de gener es trameteren al professor Flocel Sabaté, de la Universitat de Lleida, unes separates que havia sol·licitat.

El dia 1 de març, la Caixa de Balears, Sa Nostra, planteja la possibilitat de l'edició d'un estudi monogràfic sobre la moneda balear.

El dia 20 d'abril es classificaren unes medalles trobades al terme de Mura, atenent la consulta del senyor J. Marquès, veí d'aquesta població, i se li donà informació sobre el significat de les abreviatures contingudes en el revers de la medalla de sant Benet.

El dia 10 de juny, el *Diari de Terrassa* es féu ressò de la publicació de la moneda inèdita de Terrassa del temps de Reiner d'Anjou, donada a conèixer recent-

ment a l'*Acta Numismàtica*, i demanà precisions i documentació gràfica per a publicar-les en el seu rotatiu, cosa que féu uns mesos més tard.

El dia 25 de juny es va trametre al professor Jaume Sobrequés informació gràfica i documental sobre la moneda comtal d'Hug Roger de Pallars, del s.XV.

El 29 d'agost es féu la verificació del fons de pallofes del nostre antic consoci Llorenç Balsach, i M. Crusafont féu una introducció a la col·lecció per a la casa Aureo-Calicó.

El 18 de setembre s'atengué la consulta del senyor José Fernández, de Madrid, sobre una peça que resultà ésser un pesal monetari alemany.

El dia 6 d'octubre, i per mediació del professor Flocel Sabaté, el senyor Rafael Cuestas ens trameté per a consulta una imatge d'una moneda que havia trobat casualment en un hort de Puiverd d'Agramunt. Resultà ésser un groat anglès d'argent d'Eduard V (1483) i demanarem permís per a passar la troballa a la nostra secció. L'informador accedí amablement a la nostra petició.

Igualment passà a la secció de troballes la d'un diner carolíngi de Carles el Calb que ens trameté el nostre soci Antoni Janot.

Finalment, per mediació del senyor Martí Pada, de l'Ajuntament de Castelló d'Empúries, rebérem les imatges d'una unça d'or macuquina que resultà ésser de Felip IV i de la seca de Sevilla, trobada casualment a Ventalló i que també passàrem a la secció de troballes.

El dia 13 d'octubre ens fou demanat el nostre parer sobre una moneda d'or vigoda que, malauradament, resultà ésser falsa.

A principi de novembre atenguérem una consulta d'Andreu Vidal, de Porreres (Mallorca), referent a uns pesos de determinades monedes romanes.

A final d'any s'acordà amb l'Associació Numismàtica del Rosselló la publicació al seu butlletí *La Pallofe* d'un sector de la moneda occitana del llibre de M. Crusafont, *Numismàtica de la Corona Catalano-Aragonesa medieval*, amb algunes precisions i l'addició del sector referent a les monedes de la Roerga, on hi havia algunes novetats que calia incorporar i amb el benentès que es publicaria una versió catalana, a més de la francesa.

No cal dir que la preparació del llibre *Catàleg General de la moneda Catalana*, de M. Crusafont, i la preparació de l'estudi de Joan Antoni Sendra sobre la moneda valenciana del temps dels Àustries suscità consultes mútues i intercanvi d'informació, tant dels arxius propis com del Banc de Dades de Monedes Catalanes. D'altra banda, diferents sectors del *Catàleg General...* foren amablement revisats per diferents especialistes, molts d'ells associats nostres, la qual cosa ha permès d'afegir varietats desconegudes i millorar el catàleg en altres aspectes.

Agraïm finalment al senyor Lluís Bes de Vinça les reiterades trameses d'informacions sobre ploms i pellofes, tant materials com documentals, que va recollint el nostre company Xavier Jorba.